

Створюють мультимедійні виставкові простори: виставки обладнані екранами, створені у форматі 3D та з застосуванням 5D ефектів тощо. Ці чинники надають можливість зануритись у певну тему, допомагають поєднати умовний простір із реальним, створюють імпульс для подальшого культурного розвитку.

Також створюють інтерактивні виставки, що дають можливість досліджувати експонати, торкатися руками, виконувати різні ігрові завдання.

Наприклад, зі шкільною виставкою, що присвячена природі можна ознайомитись завдяки цілеспрямованому збору зразків листя, квітів, гілочок дерев, насіння, шишок, жолудів тощо.

Використовують на виставках інклюзивні аудіогіди, що розробляються спеціально для людей з порушеннями зору, проте вони будуть цікавими для всіх відвідувачів.

Набуває популярності ознайомлення з виставкою віртуально, розробка та розміщення на сайті 3-D турів. Розробка 3D моделей та друк на 3D принтері виставкового простору.

Експозицію виставки можна доповнити тактильними експонатами. Використовують технології доповненої та віртуальної реальності, які стрімко завойовують різноманітні сфери, проте найяскравіше проявляються в розвагах та навчанні, а в останні роки ще й вдихнули нове життя у виставковий простір [5].

Висновки. Фізична доступність усе ще залишається розкішшю для переважної більшості виставкових просторів. Але, досвід показує, що інклюзивні практики можуть допомогти виставковим просторам залучати відвідувачів до участі у віртуальних заходах, що є особливо актуальним під час викликів пандемією COVID-19, умов воєнного стану та різних додаткових обмежень.

Література:

1. Етикет інвалідності: поради та побажання / Офіс щодо прав людей з інвалідністю.

URL: <https://drive.google.com/file/d/1fjcU8oADsrih1ZPuBh0YE010GHXIVtwe/view?usp=sharing>

2. Інклюзія — це спроба пізнати іншого»: культурні проекти про інклюзивні програми.

URL: <https://creativeeurope.in.ua/posts/inclusion-in-cultural-projects>

3. Кравченко Р., Рудик. Г. Доступність музеїв для людей з інтелектуальними порушеннями.

URL: <https://khanenko.museum/assets/media/museumaccessibilitymentaldis.pdf>

4. Справжня інклюзія: NOT WRONG, JUST DIFFERENT.

URL: <https://uaculture.org/texts/spravzhnya-inklyuziya-not-wrong-just-different/>

5. Ясеновська М., Зіненко О. Кращі практики інклюзії.

URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/16600.pdf>

ОСВІТНЯ БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Немерюк Ю.В.

*Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (м. Запоріжжя)
akademiya.yv@gmail.com*

Актуальність. Військовий стан та події, які з ним пов'язані, призводять до зростання кількості осіб з особливими потребами, в тому рахунку і освітніми. Неспинний курс України на імплементацію найкращих норм і традицій європейських держав щодо організації безбар'єрного і доступного освітнього середовища дає розвиток новим

можливостям для організації інклюзивного освітнього простору на принципах безбар'єрності, але з іншого боку, військові події вимагають пошуку нових рішень та врахування реальних обставин сьогодення, що потребує трансформації існуючого досвіду європейських країн та існуючих підходів до умов сьогодення.

Мета. Дослідження питання організації безбар'єрного простору у інклюзивному освітньому середовищі та окреслення можливостей і проблемних питань для його організації в умовах воєнного часу в Україні.

Методи дослідження. Аналіз наукової літератури та нормативно – правових документів.

Виклад основного матеріалу. Євроінтеграційний шлях, який Україна обрала для себе, спонукає нашу країну до участі у багатьох процесах, які відбуваються в світі, в тому рахунку спрямованих на підвищення якості життя, забезпечення сталого розвитку держав, однакових можливостей для кожного члена суспільства держави. Подолання бідності, голоду, міцне здоров'я, якісна освіта, забезпечення рівних можливостей для кожного - є одними із головних цілей держав – країн учасниць ООН та України, що відображено у документі: «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року».

Побудова безбар'єрності як рушійна сила сталого розвитку України є нагальною потребою для держави, яка перебуває в умовах військового стану, через стрімке збільшення кількості осіб з особливими потребами.

Нормативним підґрунтям для забезпечити створення в Україні безперешкодного середовища для всіх груп населення, рівних можливостей для кожної людини реалізовувати свої права, отримувати послуги на рівні з іншими шляхом інтегрування фізичної, інформаційної, цифрової, соціальної і громадянської, економічної і освітньої безбар'єрності до всіх сфер державної політики стала прийнята урядом України Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

Безбар'єрність відображає не лише фізичний доступ без перешкод до певних об'єктів, ресурсів, вона є загальним підходом до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер життєдіяльності. В свою чергу доступність забезпечує рівний доступ всім групам населення до фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів та послуг, як у міських, так і в сільських районах [4].

Наливайко Л. (2023), виділяє наступні елементи безбар'єрності як суспільної норми: фізична; цифрова – забезпеченість необхідною та повною інформацією кожного члена суспільства, доступність мережі Інтернет для кожного; інформаційна (інформація має подаватись і у спосіб, доступний для її отримання людьми з обмеженими можливостями); економічна; суспільна; освітня – можливість навчатись кожному, незалежно від місця проживання, здоров'я та фінансового стану.

Безбар'єрність і доступність має поєднувати в собі вимоги до забезпечення якості освітніх послуг та створення освітнього середовища для всіх дітей і в площині освітньої сфери є тісно пов'язаною зі створенням інклюзивного освітнього середовища, оцінкою потреб дітей з особливими освітніми потребами, організацією надання корекційно-розвиткових послуг (допомоги) на належному рівні та в існуючих умовах – умовах воєнного часу.

Активна робота Міністерства освіти та науки України в сфері освітньої безбар'єрності втілилась у проекті «Освіта для всіх: українська освіта без бар'єрів», що розрахований на 2023-2024 роки та є спробою законодавчо закріпити рівні можливості для всіх категорій населення щодо доступу до освіти, та перебрала функціонування Всеукраїнської школи онлайн і відповідно розвиток дистанційних форм та методів навчання; створила доступ до освіти і у фізичному контексті шляхом розвитку

інфраструктури шкільних автобусів для безпечного і зручного відвідування шкіл, в тому рахунку і школярами з обмеженими можливостями, облаштування в закладах освіти споруд цивільного захисту.

Розвиток людського потенціалу; європейська інтеграція освіти та науки; розвиток науки й інновацій; розвиток вищої освіти та освіти дорослих; розвиток професійної, дошкільної, загальної, середньої, позашкільної, спеціальної й інклюзивної освіти; цифрова трансформація освіти та науки є ключовими моментами Концепції відновлення освіти і науки України впродовж 2022-2032 років по відновленню освіти [1].

Але поряд із цим, не дивлячись на вагомі кроки держави в питанні належної організації безбар'єрного простору, існують об'єктивні проблеми у запровадженні безбар'єрності і доступності у інклюзивному освітньому середовищі, до яких можна віднести брак комп'ютерів для навчання онлайн у дітей і вчителів, пошкодження інфраструктури – відсутність шкіл у місцеперебуванні дитини, недостатня кількість україномовних інформаційно-комунікаційних технологій для проведення корекційно-розвиткової роботи зі дітьми з особливими освітніми потребами, відсутність фахівців у місці знаходженні дитини для надання вчасної допомоги, відсутність досвіду у фахівців щодо роботи із дітьми з особливими освітніми потребами в онлайн форматі. Нагальним питанням є пошук ефективних методів навчання та проведення корекційно-розвиткових занять; забезпечення дітей психологічною допомогою [2; 3; 4].

Висновок. Україною вживаються активні дії на шляху побудови інклюзивного освітнього середовища на принципах безбар'єрності і доступності. Проте, об'єктивно, це складний і довготривалий процес, що потребуватиме чималих ресурсів, як людських, так фінансових. Крім того, врахування реалій військового часу буде вимагати від держави та фахівців врахування цих всіх подій часу при реалізації намічених заходів та швидке їх коригування за потребою.

Література:

1. Інформаційно-аналітичний збірник «Освіта України в умовах воєнного стану». Київ, 2022. 358 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>.
2. Лубінець Д. Щорічна доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2023 році.
3. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. «Безбар'єрна україна»: проблеми та перспективи. *Нове українське право*. 2023. № 4. С. 82–93. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.4.11>.
4. Немерюк Ю. Готовність фахівців до дистанційного формату корекційної роботи з дітьми, що мають мовленнєві порушення внаслідок ПТСР у воєнний час. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 4(38). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4\(38\)-965-976](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4(38)-965-976).
5. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядж. Каб. Міністрів України від 14.04.2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-p#Text>.